

PAPER DETAILS

TITLE: İKİ PROJE/İKİ MEDENİYET: ZINDANKALE SANAT GALERİSİ VE AKROPOL MÜZESİ

AUTHORS: Rabia KÖSE DOĞAN

PAGES: 187-198

ORIGINAL PDF URL: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/553889>

Cilt: 6, Sayı: AGP Özel Sayısı, Ekim 2018 / Volume: 6, Issue: AGP Special Issue , October 2018

İKİ PROJE/İKİ MEDENİYET:

ZİNDANKALE SANAT GALERİSİ VE AKROPOL MÜZESİ

Two Projects/Two Civilizations: Zindankale Art Gallery and Acropolis Museum

Rabia KÖSE DOĞAN*

ÖZ

M.S. 11. ve 12. Yüzyılda, yaklaşık 200 yıllık bir zaman diliminde hüküm süren Anadolu Selçuklu Medeniyetine, Türkiye/Konya başkentlik yapmıştır. Günümüzde Konya kent merkezinde çok sayıda Selçuklu dönemi eseri bulunmaktadır. 2007 yılında kent merkezinde Zindankale olarak bilinen bölgede çok katlı otopark yapımı sırasında temel kazılarında, Selçuklu dönemine ait kale surları bulunmuştur. Surların bulunması ile otopark inşasına ara verilerek Konya'da bulunan yerel bir mimarlık ofisi tarafından surların gün yüzüne çıkarılarak, sergilenmesi için Sanat Galerisi Projesi hazırlanmıştır. Zemin kat ve bodrum katlarından oluşan galeri içerisinde, geçici ve kalıcı sergi alanları ile Selçuklu dönemi gündelik hayatını anlatan panoramik resim bulunmaktadır. 2018 yılında halen iç mekan düzenlemesi çalışmaları sürdüğü için sanat galerisi kullanıma açık değildir. Çalışma kapsamında Türkiye/Konya'da bulunan Zindankale Sanat Galerisi ile başlangıç aşamasından projesinin hazırlanması benzerlik gösteren Yunanistan/Atina'daki Akropol Müzesi karşılaştırmalı olarak ele alınacaktır. Her iki yapının, yapım sürecindeki benzerlikleri ve farklı yönleri kapsamlı olarak incelenecektir. Çalışmanın sonucunda, tarihi ve kültürel değere sahip yapıların, planlama ve uygulama süreçleri tasarımcılara ve araştırmacılara yön gösterecek niteliktedir.

Anahtar Kelimeler: Selçuklu, Akropol, Müze, Proje, Tasarım.

* Doç. Dr. Selçuk Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi İç Mimarlık ve Çevre Tasarımı Bölümü rabiakose@selcuk.edu.tr

İki Proje/İki Medeniyet: Zindankale Sanat Galerisi ve Akropol Müzesi

ABSTRACT

During A.D. 11th and 12th century, about 200 years' time at the prevailing Anatolian Seljuk Civilization, Turkey/Konya was the capital. Today, there are numerous works of Seljuk period in the city centre of Konya. During the construction of multi-storey parking lot in a location known as Zindankale in the city centre in 2007, the Seljuk era fortress walls were found. Having found the walls, the construction of the parking lot was interrupted and the Art Gallery Project was prepared for the exhibition of the walls by the local architectural office in Konya. In the gallery consisting of the ground floor and basement floors, there are temporary and permanent exhibition areas and panoramic picture, which explains the daily life of the Seljuk period. It is planned to be re-opened in 2018. Within the scope of the study, Zindankale Art Gallery in Turkey/Konya and Greece/Athens Acropolis Museum, which shows similarities with the design conditions, will be discussed comparatively. The similarities and the different aspects of the both structures will be thoroughly examined. In consequence of the work, the processes of planning and implementation of structures with historical and cultural values are qualified enough to guide the designers and researchers.

Keywords: Seljuk, Acropolis, Museum, Project, Design.

1. Müze Kavramına Bakış

Müze sözcüğü Grekçe de “Mouseion” kelimesinden türetilmiş olup, Grek mitolojisinde “Musalar” adı verilen tanrıçalara adanan tapınak ve Atina’da Musalara ayrılan tepe anlamına gelmektedir (İnel, 1998), (Genim, 1998). Grek Partheonun da ise müzik ve şiire ilham veren esin perileri olarak tanımlanan mus/müzlerin yaşadığı yer anlamındadır (Başaran, 1995), (Gerçek, 1999). Fransız Akademisi, müzeyi açıklarken, güzel sanatların, bilimlerin ve edebiyatın incelenmesine ayrılmış yer tanımını kullanmıştır.

Eski Yunan tapınaklarına kadar uzanan müze kavramı, 17. Yüzyıl sonunda kent soyluların kendilerine ait sanat yapıtlarını evlerinin bir bölümünde sergilemeye başlamasıyla gelişmiştir. Başlangıçta sergileme ve koruma amacıyla planlanan müzelerin geçirdiği aşamayı, modern mimari öncesi, modern ve modern mimari sonrası başlıkları altında değerlendirmek mümkündür. Modern mimari öncesi, geleneksel müze plan tipolojisi olarak saray müzeler ve neoklasik müzeler olarak saptanabilir (Ataoglu Canbakal, 2015). Günümüz müzecilik anlayışı ise çağdaş/yeni müzecilik olarak tanımlanmaktadır.

1560 yılında Giorgio Vasari tarafından devlet büroları için yapılan Floransa’daki Uffuzi (Ofisler) Sarayı, 1584 yılında sanat yapıtlarının sergilenmesi için müzeye çevrilmiştir. Medici ailesinin sanat koleksiyonuna yer verilmektedir (Artun, 2012). İki katlı U planlı yapının galeri katında resimlerin sergilenmesi ile günümüzde kullanılan “resim galerisi” sözcüğünün kaynağı olduğu bilinmektedir (Ataoglu Canbakal, 2015). 17. yüzyıl, müzecilik kavramının oluşması açısından önem taşımaktadır. Koleksiyonlar da temalar gelişmeye başlar ve çeşitlenmeler

İki Proje/İki Medeniyet: Zindankale Sanat Galerisi ve Akropol Müzesi

artar. Koleksiyonlar kişisel olmaktan çıkar ve toplumsal paylaşıma, bilgi aktarımına yönelik hale gelir. Bu anlayışın ilk örneği Elias Ashmole'un, 1675 yılında özel koleksiyonunu, Oxford Üniversitesine bağışlamasıyla ortaya çıkar. Özel koleksiyon için 1683 yılında Ashmolean Müzesi inşaa edilir ve halka açılır (URL 1). 18. yüzyılda kraliyet koleksiyonları müzelere dönüşmeye başlamıştır (Artun, 2012). 1793 yılında Fransa'daki devrim hükümeti, kralın mallarına el koyarak Louvre Sarayı'nı bir "Halk Müzesi'ne" çevirmiştir. Bu adım, 19. yüzyılda görülen Avrupa'ya özgü bir uygulamayı, krallık ve kilise koleksiyonlarının halka açık müzelere dönüştürülmesini başlatmıştır. Koleksiyonların büyük sarayların ihtişamlı mekanlarında sergilenmeleri bu tür yapıların uzun süre müze binaları olarak kabul edilmelerine neden olmuştur. Vasari'nin galerisinin etkisiyle, Louvre'nin salonları ve uzun koridorları, sergilemeler için en uygun alanlar olarak kabul edilmiştir. Louvre, evrensel müzelerin en büyüğü ve en etkilisi, pek çok ulusal müze ile belediye müzesinin prototipidir (Duncan ve Wallach, 2004). Floransa'da Uffuzi, Paris'te Louvre, Madrid'de Prado, St. Petersburg'da Ermitaj, Londra'da Victoria&Albert Museum ve National Gallery sergileme mekanlarıyla ünlü saray müzelerdir.

19.yüzyılda yeni müze tasarımlarında, uygarlık temasını canlandırmak için Eski Yunan, Roma ve İtalyan Rönesans formlarını kullanmışlardır. Müzenin altın çağında Roma'daki Panteon kubbesi, müze mekanının simgesi haline gelmiştir (Artun, 2012). Müze mekanları sıklıkla, Panteon benzeri merkezi bir rotundan, bir atriumun ya da klasik bir prototipi anımsatan başka bir anıtsal mekanın etrafında düzenlenmiştir (Duncan ve Wallach, 2004). Neoklasik müzelerde, yapı biçimi dikdörtgendir. İki iç avlu bulunuyorsa avlular, bir merkez salon, büyük bir merdiven ya da rotunda yanlarında yer almaktadır. Genellikle üst katı yandan veya tepeden aydınlatılan iki ana kat mevcuttur (Roth, 2000). Karl Friedrich Schinkel tarafından tasarlanan, 1823-1830 yılları arasında yapılan Berlin'deki Altes Müzesi, rotundaları ve anıtsal merdivenleri ile neoklasik müzelerdir.

19. yüzyılın ortalarında hayat bulan Dünya Sergileri yapıları ve eylemleri ile birlikte 20. yüzyıl müzelerine öncülük etmiştir. Joseph Paxton'un Londra'da 1850-1851 yılları arasında Uluslararası Sanayi Sergisi için tasarladığı Kristal Saray gibi saydam ve camlı yapılar, 20. yüzyılın ortalarında inşa edilen müze binalarında etkilerini göstermiştir (Roth, 2000). 20. yüzyılda köklü bir değişime uğrayan müzeler ve sergiler, modern mimari, Bauhaus'un etkisi ve modern mimarinin öncüleri Le Corbusier, F.L. Wright, Mies Van Der Rohe, Louis Kahn gibi mimarların müze tasarımları ile yeni bir dönem başlamıştır. Le Corbusier, 1929 ve 1939'da geliştirdiği spiral kare planını ilk kez, Hindistan'da Ahmedabad Müzesi'nde uygulamıştır. Corbu'nun limitsiz büyüyen spiral müzesi, bir merkez etrafında sonsuza dek genişleyen sirkülasyonun kesintisiz devam ettiği, kare spiral formdan oluşmaktadır. Müzede, esnek dolaşıma olanak sağlayan yeni bir mekansal örgütlenme kurgulanmıştır (Ataoglu Canbakal, 2015). Frank Lloyd Wright'ın tasarladığı, 1959 yılında açılan New York Guggenheim Müzesi, giriş katındaki salondan tepeye kadar yükselen sarmal bir rampa düzenine sahiptir. Bütün mekanın algılandığı sergi mekanını sirkülasyonun odak noktası olduğu sarmal rampa fikriyle kurgulamak müze tasarımında sıra dışı ve çarpıcı bir yaklaşım olmuştur.

İki Proje/İki Medeniyet: Zindankale Sanat Galerisi ve Akropol Müzesi

Ziyaretçilerin sergiyi sarmal rampayla kesintisiz izleyerek dolaşması farklı bir müze deneyimi oluşturmaktadır (URL 2). Mies Van Der Rohe, 20. yüzyılın önemli yeniliklerine, mekan konseptlerine, biçimlerine, malzemelerine, detaylarına öncülük etmiştir. Mies, şeffaf cephesiyle, mimari hacmi özgürleştirdiği açık plan şemasıyla, 1968 yılında Berlin’de açılan New National Galerî’de minimal bir yaklaşım sergilemiştir (URL 3). 1950’li yıllardan sonra müze yapıları artarak devam etmiş, 1980’li yıllar, müze mimarisi gelişiminde dönüm noktası olmuş, genel tipolojileri sorgulayan tasarım ve işlev açısından yenilikler getiren yapılar yapılmaya başlanmıştır (Atasoy, 1997).

1980’li yıllarda müzeler, kent içinde kenti dönüştüren, kente imaj ve kimlik katan ikon yapılar olarak, mimarın yaratıcılığını sergileyebileceği tek defaya özgü dikkat çeken anıt-eser niteliğinde biçimlerle tasarlanmaya başlanmıştır. Müze yapısının kendisi, sanat eseri olarak değerlendirilmiştir. Müzeler, içinde sürekli yenilenen geçici sergi ve gösterileri, toplantı, konferans, araştırma birimleri, kütüphane, her yaşta olaya aktif katılım sağlamak için hobi odaları, atölyeleri, kafeterya, lokanta, bar hizmetleri ve müze satış birimlerini içinde barındırarak bir kültür merkezi kavramına dönüşmüştür. Müzeler içindeki koleksiyonun bir kere görülmesiyle artık daha gidilmesine gerek duyulmayan binalar konumundan, sürekli yenilenen geçici sergilerle ve içindeki eğitim faaliyetleri ile dinamik kültür ve eğlence merkezleri konumuna gelmiştir. Çağdaş müzeler koruma, sergileme işlevlerine, eğitim ve prestij kazandırmayı da eklemiştir.

Pompidou Kültür Merkezi (R.Rogers ve R.Piano, 1977), Guggenheim Bilbao Müzesi (F.Gehry, 1997), Yahudi Müzesi (D.Libeskind, 1998) ve yakın dönemli müze yapıları Quai Branly (J.Nouvel, 2006), MAXXI Müzesi (Z.Hadid, 2009) gibi müzeler, özgün formlarıyla kent anıtı niteliği taşımaktadır. Pompidou, modern sanat müzesinin kavranışındaki ve işleyişindeki belki de en belirgin değişimin olduğu müzedir (Grunenberg, 1999). Georges Pompidou Ulusal Sanat ve Kültür Merkezinde, modern sanat koleksiyonunun ve sergi galerilerinin yanı sıra bir halk kütüphanesi, endüstriyel tasarım merkezi, forum, dans, tiyatro ve müzik için performans merkezi, sinema, çocuklar için atölye, müze satış birimleri ve kafeterya yer almaktadır. 1997 yılında Gehry tarafında tasarlanan, İspanya Bilbao-Guggenheim Müzesi, kentin kendini ispatında öne çıktığı fakat buna ters oranla mekan işlevinin ve sergi galerilerinin, mimari kabuğa oranla etkisinin geriye çekildiği görülmektedir (URL 4). Zaha Hadid tarafından tasarlanan, MAXXI veya Ulusal 21. Yüzyıl Sanatları Müzesi İtalya-Roma’da 2010 yılında açılan, mimarlık ve çağdaş sanat müzesidir. 21. yüzyılın müze anlayışına gönderme yapan Hadid, iç mekanda sirkülasyonla birlikte heyecan yaratıp, sürprizli sergi mekanlarını kullanıcının karşısına çıkarmaktadır. Eserden çok yapının dikkat çekmesi gelen eleştiriler arasındadır (URL 5).

1950’li yıllarda ABD’de sözü edilen yeni müzecilik anlayışı, 1970’lerde hayat bulmuştur. Peter Vergo “Yeni Müzecilik” terimini ilk kez kullanarak, “Eski tip müzecilik metotlara fazlasıyla bağlıdır, yenilenip köklü değişimlerden geçmezlerse yok olmaya mahkumdur.” ifadesini kullanmıştır (Atasoy, 1997). Yeni müzecilik anlayışı, müzeyi “bilgi aktaran ve eğitici” niteliğiyle ön plana

İki Proje/İki Medeniyet: Zindankale Sanat Galerisi ve Akropol Müzesi

çıkarmaktadır. İletişim kurma, eğitime ve öğretme esasına dayanan etkin, dinamik, etkileşimci ve katılımcı bir bakış açısını içermektedir. Müzelerdeki bu kavramsal değişim müzeyi, kullanıcısı müze koleksiyonuyla ilişki kuran ve toplumsal ihtiyaçlara göre şekillenen bir kurum haline gelmiştir. Çağdaş Müze mekanları içinde; bilgilendirme amaçlı eğitim faaliyetleri, toplantı ve konferans salonları, kafeterya hizmetleri, hobi odaları ve atölyelerle bir kültür merkezi kavramına ulaşılmaktadır.

2. Akropolis Müzesi ve Selçuklu Medeniyet Müzesi Üzerine Değerlendirme

Çalışmada, 2009 yılında Yunanistan/Atina’da inşa edilen Akropolis Müzesi ve 2012 yılında Türkiye/Konya’da inşa edilen Selçuklu Medeniyet Müzesi’ni günümüz çağdaş müze anlayışı içerisinde mekan organizasyonu açısından ele alınacaktır. Akropolis Müzesi ve Selçuklu Medeniyet Müzesi’nde yapılan gözlem ve deneyimlerin sonucunda kaynak araştırması, sözlü görüşmeler, literatür araştırması ile desteklenerek hazırlanmıştır.

2.1. Akropolis Müzesi/Yunanistan-Atina/2009 Mekansal Analizi

Batı uygarlığının referans noktalarından olan Atina Akropolü, yalnızca bölgesinde değil evrensel düzlemde de sembol yapılar arasında yer almaktadır. Akropol yamaçlarında ve Kutsal Kaya üzerinde bulunan, farklı tarihsel dönemlere ait mimari ve arkeolojik buluntular, 20. yüzyılın ortalarından itibaren tüm dünyanın ilgi odağı olmuştur.

Atina Akropolü’nden çıkan eserlerinin sergilenmesi düşüncesi ile Makriyianni bölgesinde bir müze projesi için 1975, 1979 ve 1989 yıllarında mimari yarışmalar düzenlenmiş fakat yarışmalar sonuçsuz kalmıştır. Dördüncü ve son yarışma 2000 yılında düzenlenmiştir. Bu yarışmada, Kültür Bakanlığı kararları ve Merkez Arkeoloji Konseyinin proje alanı üzerinde yoğunlaşan tavsiyeleri doğrultusunda oluşturulan talimatlar, ortaya çıkan müze yapısının ana mimari kararlarında belirleyici olmuştur (Birol Akkurt, 2010).

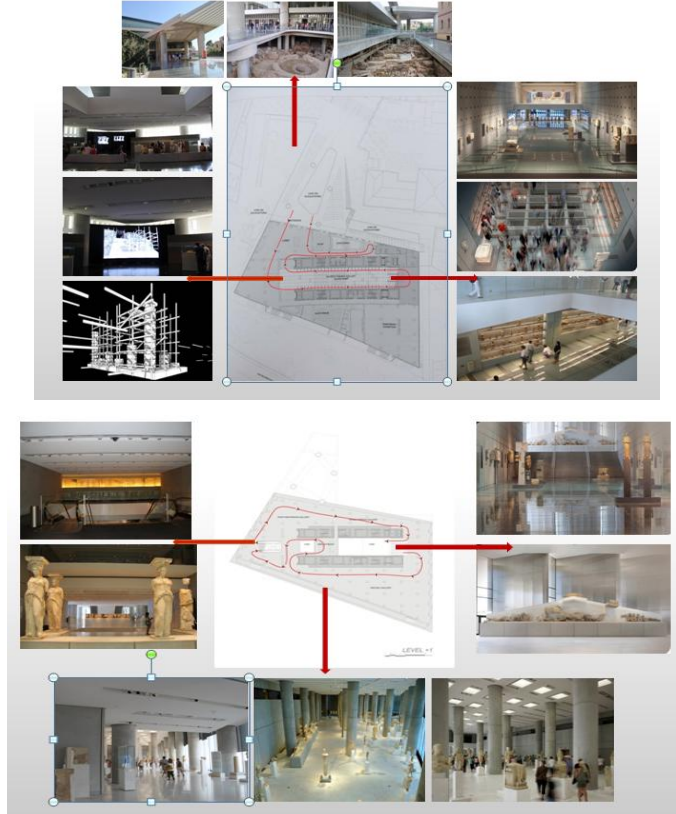
Sunulan öneriler arasından Tschumi Architects’in tasarısı seçilerek Yeni Akropol Müzesi’nin mimari dili belirlenmiş, 2004 yılında inşası başlamış ve resmi açılışı 20 Haziran 2009 tarihinde gerçekleştirilmiştir. Müze, toplam 25 bin m² kapalı alan ve 15 bin m² sergi alanından oluşmaktadır.

Tschumi, *‘Akropol’ün Kutsal Kayası ve Partenon Tapınağı bağlamından ayrı düşünülmemeyeceğini ve yapının bu imgelerle görsel ve kültürel bir dialog kurmakta olduğunu’* ifade etmektedir (Tschumi, 2009).

Müze tasarımını ön plana taşıyan nitelikler, müze yapısını temel kolonlarının gridal sistemi üzerinde yükseltilmesi, büyük yüzeyli cam döşemeleri ile yapının altındaki tarihi çevreye panoramik görüş sağlaması, basit bir kurguya sahip iç mekânların oldukça nitelikli sergileme alanları oluşturması ve Parthenon eserlerini neredeyse açık hava müzesinde gibi yerleştirmesi olmuştur. Müze yapısı, birbirinden bağımsız ancak birbirine eklenilen üç bölüm ile kurgulanmıştır.

İki Proje/İki Medeniyet: Zindankale Sanat Galerisi ve Akropol Müzesi

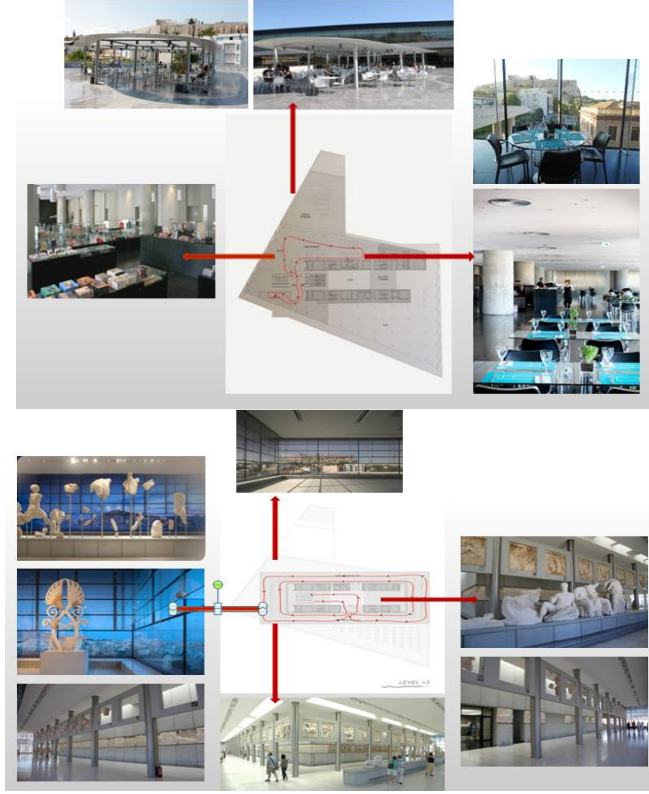
Taban, orta ve üst olarak ayrılan bölümler, konum; sergileme yöntemi, sergilenen eserler, form, malzeme ile farklılaşmaktadır. Sergilenen eserlerin algısında ve kazı alanının doğal ortamının korunmasında kullanılan doğal ışık, dördüncü temel malzeme ve bir tasarım girdisi olarak benimsenmiştir. Şekil 1 ve 2.'de zemin kat ve birinci kat planları görülmektedir.

Şekil 1. Şekil 2. Akropol Müzesi Zemin Kat Planı ve Birinci Kat Planı Mekansal Analiz

Bu doğrultuda 'Birinci Düzlem' zemin kotunda devam eden arkeolojik kazıları; 'ikinci Düzlem' Akropol yamaçlarına ait sergiyi; 'Üçüncü Düzlem' Arkaik, Klasik ve Geç Antikite Dönemlerine ait eserleri içermekte, son olarak 'Dördüncü Düzlem' ise Parthenon frizi ve heykellerini ziyaretçilere sunmaktadır (Tschumi, 2009). Şekil 3 ve 4.'de ikinci kat ve üçüncü kat planları görülmektedir.

İki Proje/İki Medeniyet: Zindankale Sanat Galerisi ve Akropol Müzesi

Şekil 3. Şekil 4. Akropol Müzesi İkinci Kat Planı ve Üçüncü Kat Planı Mekansal Analiz

Akropolis Müzesi tasarımının eski/yeni, tarihi/çağdaş, var olan/yeniden oluşturulan arasında görsel ve zihinsel ilişki kurma çabası, ödüllü projeyi bağlamsallık açısından nitelikli kılmaktadır. Yapı, sembolik olmasına karşın geçmişi kopyalamaması ve Antik Dönemin önemli eseri Partenon'u modern bir dille yeniden inşa edişi nedeniyle övgü alırken, iç mekandaki anıtsal strüktür ve yoğun gün ışığı nedeniyle sergilenen eserlerin yeterince dikkat çekmediği, iç mekânların eserlere fon olmanın ötesinde ön plana çıktığı gibi eleştirilere de hedef olmaktadır. Akropol gibi güçlü bir kültürel mirasın olduğu kente yapılan müzesi, 21.yüzyılın çağdaş Akropolü olarak karşımıza çıkmaktadır.

İki Proje/İki Medeniyet: Zindankale Sanat Galerisi ve Akropol Müzesi

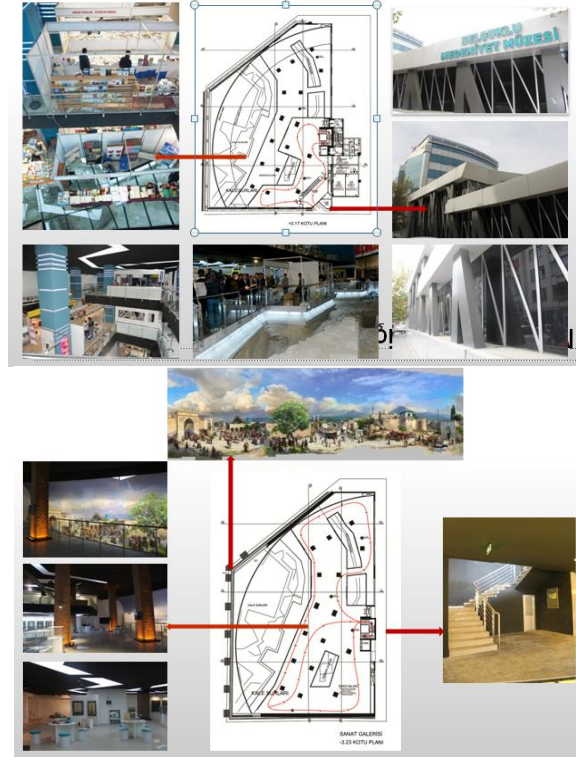
2.2. Selçuklu Medeniyet Müzesi/Türkiye-Konya/2012 Mekansal Analizi

Konya'nın merkezinde bulunan Zindankale bölgesi, Selçuklular döneminde şehrin savunması için yapıldığı bilinen kaleden adını almaktadır. 1213 yılında yapılan kale, 19. yüzyıla kadar şehrin savunmasını üstlenen en önemli askeri yapı olmuştur. Kalenin Osmanlı döneminde Zindan, garnizon ve darphane olarak kullanıldığı bilinmektedir. 1766 yılında Niebuhr'un çizmiş olduğu plana göre düzgün olmayan altı köşeli forma sahip olduğu ve her köşesinde birer kulenin bulunduğu bilinmektedir. Yapı, 20. yüzyıl da tamamen yıkılmıştır (Karpuz, 2012).

Konya/Zindankale'nin bulunduğu tahmin edilen bölgede, 2007 yılında Konya Büyükşehir Belediyesi tarafından katlı otopark yapımına başlanmıştır. Müze müdürlüğünün kontrolü ile otopark için açılan temel kazısında, zeminin 8-9 m altında Zindankale sur kalıntılarına rastlanmıştır. Otopark projesi, ihale ile yerel mimarlık firması sahibi mimar Mustafa Sütüçen tarafından hazırlanmış olup projenin değiştirilme kararı verilmiştir (Rapor, 2007). Sütüçen, *"İtalya'da bir iş merkezinin altında bulunan kalıntıların üzerine sergi salonu inşa ettiklerini, hem kalıntıların sergilendiğini hem de kültür sanat faaliyetlerini devam ettirini belirttik"* bu noktadan hareketle kalıntıların bulunduğu alan üzerine Selçuklu Medeniyet Müzesi/Zindankale Sanat Galerisi projesini önermiştir. Projenin yetkililer tarafından onaylanması ile inşaatı başlamış ve 2012 yılında tamamlanmıştır. 2013 yılında 1 hafta süren kitap fuarı ile açılışı yapılmıştır.

Kitap fuarının açılışı sonrasında, müze içerisinde sergileme alanlarının yetersiz olduğu ve malzeme değişikliğinin yapılması gerektiği tespit edilmiştir. Büyükşehir Belediyesi tarafından müzenin, iç mimari projesi hazırlanmıştır. Hazırlanan proje ile yapının giriş katına karşılama, geçici sergi alanı ve fuaye alanı işlevleri yüklenmiştir. -Birinci kat, çocuk ve yetişkinler için eğitim alanları ile Selçuklu dönemine ait kalıcı sergileme alanlarına ayrılmıştır. -İkinci katta ise yer alan sur kalıntıları etrafından Selçuklu dönemindeki gündelik hayatı anlatan yaşayan müze kurgusu ve Selçuklu geometrik çinilerinin sergileneceği alan belirlenmiştir. Şekil 5 ve 6.'de zemin kat ve -birinci kat planları görülmektedir.

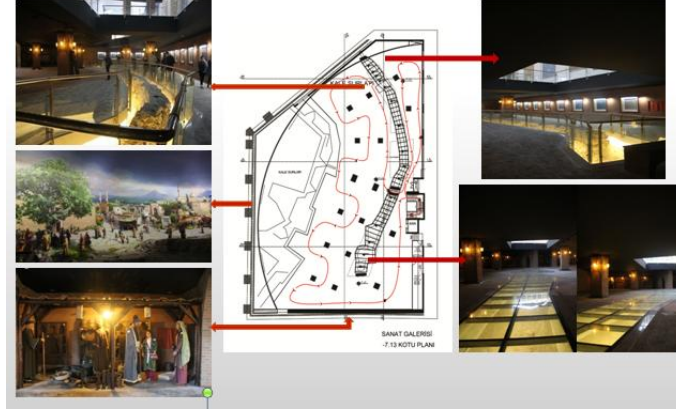
İki Proje/İki Medeniyet: Zindankale Sanat Galerisi ve Akropol Müzesi

Şekil 5. Şekil 6. Selçuklu Medeniyet Müzesi Zemin Kat Planı ve -Birinci Kat Planı Mekansal Analiz

12. yüzyıl Selçuklu dönemini anlatan 3 kat yüksekliğinde, bir panoramik resmin yapılmasına karar verilmiştir. Müze içerisinde orijinal eserler bulunmamaktadır. Temel kazıları sırasında çıkan eserler ve taş rölyefler Karatay Müzesi'nde sergilenmektedir. Türkiye çapında bir ilk olacak müzenin, geniş kitlelere hitap ederek Selçuklu bilim tarihini, sanatını, kültürünü ve sosyal hayatını anlatacak interaktif bir düzene sahip olması da hedeflenmektedir. Şekil 7.'de – İkinci kat planı görülmektedir.

İki Proje/İki Medeniyet: Zindankale Sanat Galerisi ve Akropol Müzesi

Şekil 7. Selçuklu Medeniyet Müzesi -İkinci Kat Planı Mekansal Analiz

Müze kent açısından önemli bir değere sahip olmasına rağmen ihtiyaç doğrultusunda projede değişiklik yapılmıştır ve yapının açılış süreci uzamıştır. Müze içerisinde orjinal Selçuklu dönemi eseri bulunmamaktadır. Temel kazısı sırasında çıkan eserlerin bir kısmı Karatay Müzesi'nde sergilenmektedir. Bu eserler için bir sergileme alanı oluşturulması önerilir. Müzenin açılışından sonra yapılacak sergi ve etkinliklerle, müzenin kent merkezinde odak noktası olması sağlanmalıdır. Müze, aktif kullanıma geçememiştir.

3. Sonuç ve Değerlendirme

Çağdaş Müzecilik anlayışı içinde yapımı ve açılışı ile müzecilik açısından ses getiren Akropolis Müzesi, tarihi dokuya saygılı, açık hava müzesi hissi ile çağın gereksinimleri doğrultusunda şekillenen iç mekan organizasyonu yönlendirme, sergileme, renk-doku-malzeme seçimleri ve aydınlık düzeyi ile kullanıcıya heyecan verici bir deneyim yaşatırken, tasarım kurgusu ile müze yapılarına örnek oluşturacak düzeydedir.

Selçuklu Medeniyet Müzesi, sur kalıntıları ile Türkiye'de bir ilk oluşturmasına rağmen proje sürecinde yaşanan değişim müzenin açılışını ertelemiştir. Kentin odak noktası olması beklenen yapı, iç mekan organizasyonun da sergileme düzeyinde yeni gereksinimlere ihtiyaç duymaktadır. Doğal ışığın kullanılmadığı tasarım, kullanıcının mekan kullanma süresini azaltacaktır. Selçuklu döneminde başkentlik yapan Konya kenti için önemli olan kültür yapısı gereksinimi karşılanacaktır.

Yaygın anlayışa göre müze, sahip olduğu koleksiyonları salonlarda ya da vitrinlerde sergileyen geleneksel bir yapıya sahiptir. Yeni/çağdaş müze anlayışı ile müze bireye, sergilenen eserlerin anlamını ve değerini kavratarak bilgisini geliştirme yollarını öğreten bir eğitim kurumuna dönüşmüştür. Mekansal çözümlerle bireye, deneyim yaşatan, bilinçsel sürecini etkileyen, sosyalleşme imkanı sunan bir

İki Proje/İki Medeniyet: Zindankale Sanat Galerisi ve Akropol Müzesi

çözüm üretmektedir. Müze yapıların kent imgesini oluşturduğu ve tasarımcılarının birbiriyle yarıştığı günümüzde sergilenecek eserden, çok yapının dikkat çekmesi eleştiriler arasındadır. Müze yapısının da sanat eseri olduğu günümüzde, yapı-mekan-eser ve kullanıcı birlikteliğine bağlı çözüm üretilen tasarımların başarısı kaçınılmazdır.

KAYNAKÇA

- Artun, A., (2012), Tarih Sahneleri Sanat Müzeleri 1, Müze ve Modernlik, İletişim Yayınları, (2. Baskı), İstanbul.
- Ataoğlu Canbakal, N., (2015), Koyunoğlu Müzesi, Konya Büyükşehir Belediyesi Kültür Yayınları, Konya.
- Atasoy, S. (1997), Kuruluşunun 150. Yılında Türk Müzeciliği Sempozyumu III Bildirileri: Yeni Müzecilik Anlayışı, Askeri ve Stratejik Etüt Başkanlığı Yayınları, Ankara.
- Başaran, C., (1995) Arkeolojiye Giriş I-II, 2.Baskı, Aşiyen Kitabevi, Erzurum.
- Birol Akkurt, H., (2010) Atina'da Çağdaş Bir Kültür Tapınağı:Yeni Akropol Müzesi, Ege Mimarlık, Temmuz, İzmir.
- Duncan, C., and Wallach, A., (2004). The Universal Survey Museum, Messias, B., Carbonell, (ed), Museum Studies-an Anthology of Contexts, Blackwell Publishing. Oxford.
- Genim, S., (1998), Müze Esinevi, 4.Müzecilik Semineri Bildiriler, İstanbul.
- Gerçek, F., (1999) Türk Müzeciliği, Türk Tarih Kurumu Yayınları, 1.Baskı, Ankara.
- Grunenberg, C., (1999), Modern Sanat Müzesi, Tarih Sahneleri Sanat Müzeleri 2, Müze ve Eleştirel Düşünce, İletişim Yayınları, İstanbul.
- İnel, B., (1998) Amerika Birleşik Devletlerinde, Sanat Müzelerindeki Sanat Etkinlikleri, Koruma ve Onarımla İlgili Periyodik Çalışmalar ve Sergilemedeki Planlamalar, 4.Müzecilik Semineri Bildiriler, İstanbul.
- Karpuz, H. (2012), Akademik Sayfalar, Cilt 12, S:29, Merhaba Gazetesi Yayınları, Konya.
- Rapor, (2007), Konya Büyükşehir Belediyesi Arşivi, Konya.
- Roth, L.M., (2000). Mimarlığın Öyküsü, Kabalcı Yayınevi, İstanbul.
- Tschumi, B. (2009), Yeni Akropol Müzesi, Yapı, S: 335, YEM Yayıncılık, İstanbul.

İki Proje/İki Medeniyet: Zindankale Sanat Galerisi ve Akropol Müzesi

Elektronik Kaynaklar:

URL 1. <http://www.nkfu.com/muzenin-tarihcesi-gorevleri/> 24.02.2017

URL 2. <https://www.guggenheim.org/> 24.02.2017

URL 3. <http://architectuul.com/architecture/new-national-gallery/> 24.02.2017

URL 4. <https://www.guggenheim.org/about-us/> 24.02.2017

URL5. <http://www.archdaily.com/43822/maxxi-museum-zaha-hadid-architects/>
24.02.2017